Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KSJAL/pbceLitezapep-U/26
Názov predmetu	literárnoteoretické základy pre edukačnú prax
Rozsah	1P + 1S
Počet kreditov	3
Vyučujúci	PhDr. Marián Kamenčík, PhD., univ. doc. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Hodnotenie predmetu sa skladá z priebežného hodnotenia študenta počas semestra a skúšky formou písomného testu, ktorá sa realizuje v skúškovom období. V priebežnom hodnotení môže študent získať maximálne 40 % bodov z celkového hodnotenia za predmet, pričom musí získať aspoň 28 % bodov z celkového hodnotenia, aby mohol pristúpiť ku skúške. Za skúšku môže študent získať maximálne 60 % bodov z celkového hodnotenia za predmet, pričom minimálna akceptovaná úspešnosť študenta v tejto časti hodnotenia je 42 % bodov z celkového hodnotenia predmetu.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %): (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

1. Vedomosti: Študent po absolvovaní predmetu ovláda základnú literárnovednú terminológiu a teoretické pojmy potrebné pre výkon pedagogickej a edukačnej praxe; rozumie zákonitostiam fungovania literárneho textu v tvorbe, recepcii a interpretácii v rámci lyriky, epiky a drámy; pozná žánrové, poetologické a výrazovo-štylistické charakteristiky literárnych textov z hľadiska ich praktickej interpretovateľnosti.
2. Zručnosti: Študent dokáže realizovať komplexnú analýzu literárneho diela so zameraním na jeho edukačný potenciál; vybrať a aplikovať vhodné literárnoteoretické nástroje pri interpretácii textu v pedagogickej a komunitnej praxi; didakticky transformovať odborný výklad literárnych pojmov do zrozumiteľnej podoby pre rôzne vekové a jazykové skupiny; pripraviť interpretačné a edukačné materiály využiteľné v škole, kultúrnej inštitúcii alebo krajanskom prostredí.
3. Profesijné kompetencie: Študent nadobudne odbornú spôsobilosť na výkon budúceho povolania, najmä učiteľa slovenského jazyka a literatúry alebo pedagogického asistenta; pracovníka kultúrnych, osvetových a komunitných inštitúcií; redaktora alebo spolupracovníka pri tvorbe edukačných a kultúrnych obsahov.
4. Prenositeľné kompetencie: Študent rozvíja schopnosť aplikovať odborné poznatky v konkrétnych praktických situáciách; tvorivé, flexibilné a kritické myslenie; komunikačné a argumentačné zručnosti v jednojazyčnom aj viacjazyčnom prostredí; kultúrnu citlivosť a profesionálnu sebareflexiu.

Stručná osnova predmetu

Prednášky:
1. Literárna teória ako nástroj edukačnej a kultúrnej praxe
Postavenie literárnej teórie v profesijne orientovanom študijnom programe. Funkcia literárnoteoretických poznatkov pri výučbe, interpretácii a kultúrnom sprostredkovaní literárneho textu.
2. Základné literárnovedné disciplíny a ich aplikačný potenciál

Teória literatúry, literárna kritika a literárna história ako zdroje odborného výkladu a pedagogickej interpretácie textu.
3. Poetika a vedľajšie disciplíny literárnej vedy v profesijnej praxi
Normatívna, aplikovaná, komunikačná a historická poetika; verzológia a genológia ako nástroje analýzy a didaktickej transformácie literárneho textu.
4. Model literárnej komunikácie a jeho využitie v edukačných situáciách
Model literárnej komunikácie podľa tzv. nitrianskej školy. Autor – text – čitateľ – kontext ako východisko pre pedagogickú a komunitnú interpretáciu.
5. Recepcia, percepcia a interpretácia literárneho textu v edukačnej praxi
Typy interpretácie, interpretačné postupy a najčastejšie chyby pri práci s literárnym textom v škole a mimo nej. Denotát a konotát ako nástroje významovej práce.
6. Čitateľ ako adresát edukačného procesu
Typológia čitateľa (naivný, sentimentálny, diskurzívny) a jej využitie pri plánovaní vyučovania, výbere textov a spôsoboch interpretácie.
7. Literárne druhy a žánre ako základ edukačného plánovania
Charakteristika lyriky, epiky a drámy z hľadiska ich funkčnosti v edukačnej praxi a práce s rôznymi cieľovými skupinami.
8. Poézia v edukačnej praxi: verš, rytmus a zvuková organizácia textu
Verš ako základná jednotka poézie. Rytmus, rým, strofika a ich praktická interpretácia vo vyučovaní.
9. Verzifikačné systémy a ich didaktická adaptácia
Časomerný, sylabický, sylabotonický verzifikačný systém a voľný verš – možnosti ich zrozumiteľného sprostredkovania v edukačnom procese.
10. Štylistické figúry a trópy ako prostriedky interpretácie významu
Funkcia obraznosti, metafory a jazykových prostriedkov v literárnom texte a ich využitie pri rozvíjaní čitateľskej gramotnosti.
11. Epika ako komplexný edukačný priestor
Fabula a sujet, makrokompozícia, jazykový, tematický a kompozičný plán. Postavy, prostredie, dej a čas ako kategórie interpretácie.
12. Rozprávač, rozprávačské stratégie a ich interpretačné dôsledky
Typológia rozprávača, rozprávačské postoje a stratégie v kontexte pedagogickej interpretácie a didaktickej práce s epickým textom.

Semináre:
(praktická aplikácia, nácvik profesijných činností, edukačné výstupy)
1. Analýza poetík z hľadiska ich využitia v edukačnej a kultúrnej praxi
Práca s textami uplatňujúcimi rôzne typy poetík v synchronickom a diachronickom kontexte.
2. Genologická analýza lyriky a návrh edukačných aktivít
Identifikácia lyrických žánrov a tvorba edukačných scenárov.
3. Identifikácia a interpretácia štylistických prostriedkov v básnických textoch
Praktický tréning práce s obraznosťou a významom.
4. Analýza časomerného veršového systému v edukačnom kontexte
Interpretácia a didaktická transformácia.
5. Analýza sylabického veršového systému
Praktická aplikácia v pedagogickej praxi.
6. Analýza sylabotonického veršového systému
Nácvik práce s rytmom a významom textu.
7. Analýza voľného verša a moderných poetických postupov
Interpretácia súčasnej poézie v edukačnom prostredí.
8. Motívová analýza literárneho textu
Identifikácia, klasifikácia a interpretácia motívov ako základ práce s významom.

9. Genologická analýza epiky a edukačné využitie epických textov
Návrh interpretačných a vyučovacích postupov.
10. Makrokompozičné postupy v epike v edukačnej praxi
Práca s plánmi deja, prostredia a postáv.
11. Rozprávačské stratégie – analýza a interpretačný tréning
Rozvíjanie argumentačných a interpretačných zručností.
12. Genologická analýza drámy a jej využitie v edukačnej a komunitnej praxi
Dramatický text ako priestor pre interpretačnú, inscenačnú a projektovú prácu.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu (P, PV, V): P
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 1 hodina prednášok a 1 hodina seminárov týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: externá

Odporúčaná literatúra

HARPÁŇ, M. 2004. Teória literatúry. Bratislava: Tigra, 2004. 283 s. ISBN 80-888-6937-4.
ŠTRAUS, F. 2003. Základy slovenskej verzológie. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2003. 256 s. ISBN 80-88878-81-0.
ŽILKA, T. 2006. Vademecum poetiky. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2006. 437 s. ISBN 80-8050-965-4.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský

Poznámky

90 hodín, z toho:
Prezenčné / Kombinované štúdium (P, S, C): 24 hodín
samoštúdium: 66 hodín